

Концепція науково-педагогічного проекту «Дистанційне навчання учнів».

1. Стан та проблеми впровадження дистанційної форми навчання у загальноосвітніх навчальних закладах України.

Стан.

Перехід до інформаційного суспільства, необхідність переходу до безперервної освіти, зародження і розвиток системи дистанційного навчання, приєднання України до Болонського процесу (у 2005 році) практичний перехід до особистісно-орієнтованих методів навчання в сукупності приводять до істотних якісних і кількісних змін у функціонуванні педагогічних систем.

За експертними оцінками в Україні до 50 000 учнів потребують навчання за дистанційною формою. Дистанційна форма навчання, перш за все, забезпечує неперевершену швидкість оновлення знань, що вибираються зі світових інформаційних ресурсів. Вона дозволяє без обмежень розширити аудиторію викладача, ігноруючи при цьому географічні та адміністративні кордони. Ця форма дозволяє максимально наблизитися до спеціальних потреб інвалідів при здобутті ними якісної освіти. Країни, що володіють прогресивнішими дистанційними технологіями і методологіями навчання, залучають до навчання в своїх вузах студентів, незалежно від місця їх проживання, і отримують за це величезні фінансові ресурси. Але основною перевагою дистанційної форми є суттєва додаткова свобода учня у виборі та реалізації своєї навчальної траєкторії.

Враховуючи, що дистанційна форма навчання суттєво (організаційно, технологічно, нормативно тощо) відрізняється від традиційної, необхідно провести відповідні наукові та практичні дослідження. Такі дослідження повинні дати відповіді на питання як ефективно організувати та застосовувати дистанційну форму навчання у загальноосвітніх навчальних закладах.

Проблеми.

Вирішення цієї задачі ускладнюється наступними причинами:

- висока динаміка зміни умов навчання і вимог до результатів навчання (перехід на 12-річну школу);
- варіативність і швидка змінюваність засобів навчання і навчальних середовищ, що використовуються у дистанційному навчанні;

- мобільність тих, хто навчається як відносно місця навчання, так і відносно методів, середовищ, засобів, програм і цілей;
- високий темп змін та розвитку систем дистанційного навчання;
- протиріччя високої варіативності і мобільності навчання з необхідністю забезпечення взаємної погодженості різних етапів навчання і порівнянності результатів;
- сучасні тенденції до істотної індивідуалізації у навчанні.

Сучасний педагогічний процес, спрямований на встановлення взаємозбагачуючих відносин між його учасниками, забезпечення адаптації учнів до сучасних соціально-економічних умов, самореалізацію і розкриття творчого потенціалу особистості. Це, у свою чергу, вимагає розробки освітніх технологій, що передбачають широке використання сучасних засобів комунікації для розвитку особистості, її професійного становлення. В даний час у центрі уваги всіх суб'єктів педагогічного процесу знаходиться особа, що навчається, все більше акцентується на необхідність розкриття її творчих і інтелектуальних можливостей. Інтенсивний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), характерний для кінця ХХ-, початку ХХІ ст., ініціює формування тенденцій інтелектуалізації всіх видів діяльності суспільства у всіх його сферах, і в першу чергу, в системі освіти. Реалізація можливостей використання ІКТ в освітніх цілях вимагає розроблення спеціальних підходів до застосування знань і технологій створення, обробки, зберігання, передачі відомостей і даних в сучасних соціокультурних умовах.

Особливе місце у цьому процесі займають інформаційні ресурси. Вони повинні відповідати змістовним, технологічним, організаційно-правовим вимогам.

Поєднання традиційних та дистанційних форм.

Перспективною тенденцією в розвитку безперервної освіти, його доступності, особистісної орієнтації є доцільне поєднання традиційних і дистанційних форм і методів навчання.

Реалізація системи дистанційного навчання в реальній педагогічній практиці дозволить вирішити ряд завдань, які в спільному вигляді можуть бути сформульовані таким чином:

- забезпечення доступності різноманітних навчальних ресурсів;
- здобуття загальної і професійної освіти в зручній, адекватній і відповідній очікуванням того, хто навчається, формі;
- підвищення кваліфікації, перепідготовка або зміна області професійної діяльності;
- інтенсифікація системи освіти;
- розвиток творчих і інтелектуальних здібностей людини за допомогою відкритого та вільного використання всіх освітніх ресурсів і програм, у тому числі, доступних в Інтернеті;

- обмін даними, комунікативна діяльність на базі спільних інтересів, перш за все освітніх і професійних;
- сприяння розвитку профільної освіти у загальноосвітньому навчальному закладі;
- організація дозвілля, відпочинку і розвитку та інші.

Для забезпечення ефективності існуючої системи безперервної освіти в Україні дистанційне навчання повинно активно спиратися на весь спектр інновацій традиційного навчання (майстер-класи, семінари, конференції, проекти тощо), а так само використовувати телекомунікаційні системи різного рівня і враховувати потреби освітнього ринку.

Методична система навчання використанню інформаційно-комунікаційних технологій у навчальній і професійній діяльності має бути орієнтована не стільки на вивчення використання конкретних технологій, скільки на формування методичного підходу тих, що навчаються, до вибору і використання в професійній діяльності інформаційно-комунікаційних технологій для досягнення педагогічно значущого результату в контексті забезпечення доступності навчального матеріалу, поліпшення якості та підвищення ефективності навчально-виховного процесу.

Основною тенденцією інформатизації шкільної освіти є розвиток інноваційних освітніх процесів на основі використання інформаційно-комунікаційних технологій дистанційних форм навчання та дистанційних форм підтримки традиційного навчання, заснованих на Інтернет-технологіях.

Слід вважати, що Інтернет не замінить існуючий процес навчання у загальноосвітніх навчальних закладах. Хоча школа і вимушена буде підкоритися трансформаціям, що відповідають сучасному розвитку людської цивілізації, де Інтернет є доповненням, технічною підтримкою і потужним джерелом навчальної інформації в області практично всіх навчальних дисциплін. Значну користь Інтернет надає і надаватиме у підтримці дистанційних форм навчання.

Тому актуальним є організація та проведення дослідження способів ефективної побудови навчального середовища та застосування у навчальному процесі дистанційної форми навчання в середніх загальноосвітніх навчальних закладах.

2. Мета, стратегії та завдання Концепції проекту “Дистанційне навчання учнів”.

Метою Концепції є практичне вивчення характеристик, особливостей та можливостей дистанційної форми навчання у загальноосвітніх навчальних закладах, з наданням рекомендації до впровадження.

Стратегія Концепції:

- формування освітньої мережі, до складу якої будуть входити навчальні заклади, вчителі, учні, викладачі вищих навчальних закладів, батьки учнів та інші;
- створення Інтернет ресурсу проекту;

- широка інформаційна робота із залучення та відбору дійсно зацікавлених та вмотивованих учасників;
- залучення фахівців, що вже мають досвід дистанційного навчання учнів;
- розширення мережі шкіл, що використовують дистанційну форму навчання;
- створення спеціалізованих центрів дистанційного навчання учнів (навчальні ресурси, технології, підготовка кадрів, навчання учнів);
- модернізація програм підготовки та перепідготовки вчителів для роботи у середовищі дистанційного навчання;
- удосконалення нормативно-правової бази системи освіти (умови акредитації, норми оплати праці тощо);
- реклама та інформування населення (учнів, вчителів, навчальні заклади) щодо можливостей та переваг дистанційного навчання.

Концепція реалізується через виконання таких завдань:

- формування мережі закладів - учасників проекту;
- створення інформаційного веб-сайту підтримки проекту;
- забезпечення можливості доступу до середовища дистанційного навчання для учасників проекту;
- проведення апробації дистанційної технології навчання у загальноосвітніх навчальних закладах;
- проведення інформаційної та роз'яснювальної роботи серед учнів, батьків та вчителів з метою формування позитивного ставлення до дистанційної форми навчання;
- виконання робіт з удосконалення існуючих (наявних) засобів дистанційного навчання щодо використання їх у загальноосвітніх навчальних закладах;
- розроблення методик та технологій адміністрування ресурсів дистанційного навчання;
- систематизація та залучення наявних навчальних ресурсів дистанційного навчання учасників проекту для спільного використання;
- розроблення навчальних ресурсів для підготовки вчителів та інших фахівців дистанційного навчання;
- адаптація методик дистанційного навчання в умов їх використання у загальноосвітніх навчальних закладів;
- розроблення рекомендацій до нормативів роботи учнів та вчителів у середовищі дистанційного навчання.

3. Методологічні засади, підходи, умови, принципи, критерії реалізації проекту.

Методологічні засади умовно, можна розділити на дві групи – ті, що стосуються організації та виконання проекту та ті, що стосуються безпосередньо сутності проекту та змісту дистанційного навчання.

3.1. Теоретико-методологічна основа організації та виконання проекту.

Теоретико-методологічну основу організації та виконання проекту становлять:

- Закони України: „Про освіту”, „Про загальну середню освіту”;
- Національна доктрина розвитку освіти;
- Положення про дистанційне навчання (наказ Міністерства освіти і науки України від 21.01.2004 р. № 40).
- теорія управління проектами (project management) - це сукупність теоретичних та практичних положень, що дозволяє організувати виконання роботи у заплановані терміни, у рамках виділених коштів та відповідно до технічного завдання;
- методи та моделі аналізу даних (OLAP, Data Mining) для оброблення отриманих в ході проекту (експерименту) даних. Особливо для пошуку залежностей (link analysis) між засобами, інформаційними ресурсами та методиками дистанційного навчання та кінцевими результатами;
- системний підхід (Л. фон Берталанфі, А. А. Богданов, Г. Саймон, П. Друкер, А. Чандлер.) - розробки програми дослідження, визначення особливостей організації науково-дослідної роботи, створення та обґрунтування моделі процесу дистанційного навчання, визначення структурних елементів системи дистанційного навчання та процесів їх взаємодії.
- синергетичний підхід (І. Забуський, М.М. Моїсєєв, І. Пригожін, С.П. Курдюмова) є базовим при створенні мережі учасників дистанційного навчання, є імовірна хаотична структура складу учасників, їх взаємодії та залучення навчально-інформаційних ресурсів;

3.2. Теоретико-методологічна основа дистанційного навчання.

Теоретико-методологічну основу дистанційного навчання становлять:

- дидактика – використовується у проекті для побудови дидактичної системи та окремих її елементів, зокрема елементів групи технології (методи, засоби та форми навчання);
- діяльнісний підхід (Д. Дьюї, Л. С. Виготський, П. Я. Гальперін, А. Н. Леонтьєв, С. Л. Рубінштейн, Б. Ц. Бадмаєв, В. В. Давидов, З. А. Решетова, Н. Ф. Тализіна, Д. Б. Эльконін Г. А. Атанов,) визначається тим, що змістом навчання є діяльність у зв'язку з вирішенням проблеми. Спільно серед інших підходів до навчання може бути одним з основних до організації дистанційного навчання;
- теорія поетапного формування розумових дій (П. Я. Гальперін) – спільно з діялісним підходом є основою побудови навчального процесу. Дає наступні переваги: прискорюють процес вироблення інтелектуальних і практичних навичок й умінь високої якості; індивідуалізують процес навчання, надають можливості самонавчання;
- модифікована таксономія Блума (Б. Блум, Л. Андерсон), де додатково розглядаються ролі вчителя й учня. Вона є класифікацією мислення, організованого за рівнями складності і дає вчителям і учням можливість вчитися і діяти у просторі, забезпечує просту структуру для багатьох видів питань. У проекті буде застосовуватись для створення засобів контролю та моніторингу результативності;

- психолого-педагогічна теорія гуманізації виховного процесу на основі особистісно орієнтованої парадигми освіти і виховання (І. Бех, Р. Бернс, В. Білоусова, О. Кононко, А. Маслоу, Т. Поніманська, К. Роджерс та ін.);
- теорія самоактуалізації та самостворення особистості (Д. Дьюї, А. Маслоу, Е. Фромм);
- навчальна теорія Р. Ганьє (Gagne)- охоплює багато аспектів навчання, однак головне полягає в інтелектуальних навичках;
- конструктивістська теорія Д. Брунера - це активний процес, у якому учні висувають нові ідеї чи концепції на основі вже отриманих знань;
- соціальна теорія навчання А. Бандури - підкреслює важливість спостереження й моделювання поведінки, відносин і емоційних реакцій учнів. Найчастіше поведінка людини вивчається через спостереження за моделлю: представлення про нове у поведінці учня визначається через спостереження за виконанням простих форм діяльності, які потім кодуються для формування керівного принципу дії;
- мінімалістська теорія Керрола - орієнтована на навчальне проектування навчальних матеріалів для користувачів комп'ютера, наприклад, текстові процесори або бази даних;
- теорія соціального пізнавального розвитку Л.С. Виготського - є доповненням до соціальної теорії навчання Бандури. Основна концепція в теорії Виготського полягає в тім, що потенціал для пізнавального розвитку обмежений деяким проміжком часу, що називається "зоною найближчого розвитку" і складається з чотирьох навчальних стадій. Ці стадії ранжуються від нижнього рівня (що учень знає) до верхнього рівня (який потенціал пізнання є у нього);
- теорія коннективізму (Джордж Сименс), яка ґрунтується на теоріях мережі, хаосу, складно організованих та самоорганізованих систем. Навчання - це процес створення мережі.

3.3 Умови.

Мотиваційні умови. Організатори та виконавці проекту отримують експериментальні дані та досвід, що може бути покладений в основу виконання планової дослідно-експериментальної роботи та розроблення науково-методичних рекомендацій щодо організації дистанційного навчання учнів.

Автори навчальних ресурсів отримують досвід створення дистанційних навчальних курсів, результати їх апробації, методичні рекомендації з їх використання у навчальному процесі.

Тьютори та консультанти проходять навчання за програмою «Дистанційне навчання. Робота тьютора», отримують реальний досвід дистанційного навчання, можуть отримати реальні експериментальні дані для власних наукових досліджень, учні отримують можливість вивчати предмети по програмі, яку вони виберуть у вчителя, який задовольнить їх потреби, отримують досвід дистанційного навчання, можливість вільно планувати свій навчальний графік.

Міністерство освіти і науки України та управління освіти отримують реальний досвід та фахівців, які зможуть забезпечити впровадження дистанційної форми навчання, педагогічні технології, програмне забезпечення, методичні та навчальні матеріали.

Кадрові умови. Необхідна попередня підготовка фахівців (тьюторів, консультантів, методистів) з основ дистанційного навчання, та особливо з технології дистанційного викладання. Переважна більшість вчителів, які можуть бути залучені до проекту не мають досвіду дистанційного навчання. На підготовчій стадії неможливо визначити сталий склад вчителів (тьюторів), бо вони можуть залучатись упродовж всього часу реалізації проекту. Тому необхідно передбачити систему навчання тьюторів.

Фінансові умови. Кошторис НДР ДР № 0109U000175 “Науково-методичні засади організації середовища дистанційного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах” що проводить Інститут інформаційних технологій і засобів навчання АПН України у період 2009-2011рр., в рамках якої виконується проект, не передбачає коштів на оплату праці тьюторів, розроблення дистанційних курсів з навчальних предметів, оплату по навчанню тьюторів тощо. Тому ці витрати повинні нести або самі учасники проекту, або зацікавлені установи (загальноосвітні навчальні заклади, управління освітою, Міністерство освіти і науки України, спонсори, батьки) в рамках передбачених законодавством.

Матеріально-технічні умови. Організатори надають у співпраці з установами-співвиконавцями (Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут» Навчально-методичний комплекс «Інститут післядипломної освіти», <http://2.ukrintschool.org.ua/moodle/>, Проблемна лабораторія дистанційного навчання (ПЛДН) Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», (<http://dl.kpi.kharkov.ua>, <http://dl.kharkiv.edu>), лабораторія інформаційних та комунікаційних технологій фізико-математичної гімназії № 17 м. Вінниці) базові ресурси – дистанційні курси з предметів математика, фізика, хімія, біологія, географія, історія, українська мова, українська література 5-11 класи. Інші учасники мають можливість добровільно надати для апробації у свої дистанційні курси методичні матеріали, середовища дистанційного навчання тощо. В обмін вони отримують інформацію про проектну діяльність з використанням їх ресурсів.

Усі учасники проекту забезпечують себе необхідними засобами ІКТ та доступом до мережі Інтернет за власні кошти.

Науково-методичні умови. Організатори забезпечують виконавців необхідними науково-методичними матеріалами (в електронному вигляді). Для тьюторів та організаторів дистанційного навчання проводиться (безкоштовно) очні та дистанційні курси з основ дистанційного навчання та роботи тьюторів.

Інформаційні умови. Інформація про проект розповсюджується вільно.

Нормативно-правові умови. Розроблення нормативних документів щодо експертизи дистанційних курсів, норм використання дистанційних технологій у навчальному процесі. Одним з важливих елементів, що може бути практично

відпрацьований під час виконання проекту є унормування роботи та оплати праці тьютора. Існуючі норми оплати праці вчителя, не можуть бути застосовані до оплати праці тьютора. Потрібно розробляти та випробувати нові норми роботи та оплати праці.

3.4. Принципи, на яких побудований проект:

- добровільності - кожен учасник добровільно висловлює намір прийняти участь у проекті, та стає ним після укладання відповідної угоди з організаторами;

- колективного використання ресурсів - кожен учасник проекту під час укладання угоди визначає, які ресурси та послуги він надає для спільного використання й отримує від інших учасників;

- індивідуальні цілі учасників - кожен учасник проекту може розробити та реалізовувати власну програму досліджень в рамках загального, за умови виконання взятих на себе зобов'язань. Організатори гарантують вільне надання усіх первинних (додатково не оброблених) експериментальних даних зацікавленим учасникам для подальшого їх наукового опрацювання;

- авторське право - організатори та всі учасники зобов'язуються дотримуватись законодавства про авторські права. Усі права на надані та розроблені під час проекту об'єкти інтелектуальної власності належать їх авторам;

- варіативності - до участі в проекті запрошуються усі категорії учасників, які підпадають під визначення "дистанційна форма навчання учнів", за умови фізичної, організаційної та правової можливості;

- відкритості – інформація про учасників та проектну діяльність доступна для всіх учасників, публікується на офіційному сайті проекту (за виключенням персональних приватних даних та індивідуальних результатів навчання);

- анонімності – проектні дані оприлюднюються в анонімній формі, якщо немає письмової згоди від особи (організації), кого стосуються ці дані, на відкриту публікацію.

3.5. Критерії оцінювання реалізації проекту.

Критерії оцінювання реалізації проекту впливають з мети та завдань проекту (дивись розділ 2). Відповідно можемо сформулювати критерії оцінювання проміжних та кінцевих результатів.

Критерії оцінювання проміжних результатів:

- сформована мережа закладів - учасників проекту;
- створено веб-сайт підтримки проекту;
- для закладів учасників проекту забезпечена можливість доступу до середовища дистанційного навчання;
- проведена апробація дистанційної технології навчання у загальноосвітніх навчальних закладах;

- проведена інформаційна та роз'яснювальна робота серед учнів, батьків та вчителів з метою формування позитивного ставлення до дистанційної форми навчання;
- виконані роботи з удосконалення існуючих (наявних) засобів дистанційного навчання з використання їх у загальноосвітніх навчальних закладах;
- розроблені методики та технології адміністрування ресурсів дистанційного навчання;
- систематизовані та залучені наявні навчальні ресурси дистанційного навчання учасників проекту для спільного використання;
- розроблені навчальні ресурси для підготовки вчителів та фахівців дистанційного навчання;
- адаптовані методики дистанційного навчання до умов використання у загальноосвітніх навчальних закладах;
- розроблені рекомендації до нормативів роботи учнів та викладачів у середовищі дистанційного навчання.

Критерії оцінювання кінцевих результатів:

- зібрані та систематизовані експериментальні дані про процес дистанційного навчання учнів;
- зібрані та систематизовані експериментальні дані про процес діяльності тьюторів та організаторів дистанційного навчання;
- зібрані та систематизовані експериментальні дані про процес підготовки фахівців дистанційного навчання (тьюторів, організаторів).

3.6. Особливості.

Робота у проекті фахівців (зокрема тьюторів) може бути як на платній основі так і на безоплатній. Організатори проекту допускають обидві можливості та вважають за необхідне дослідити обидва варіанти. Це обумовлюється наступними факторами:

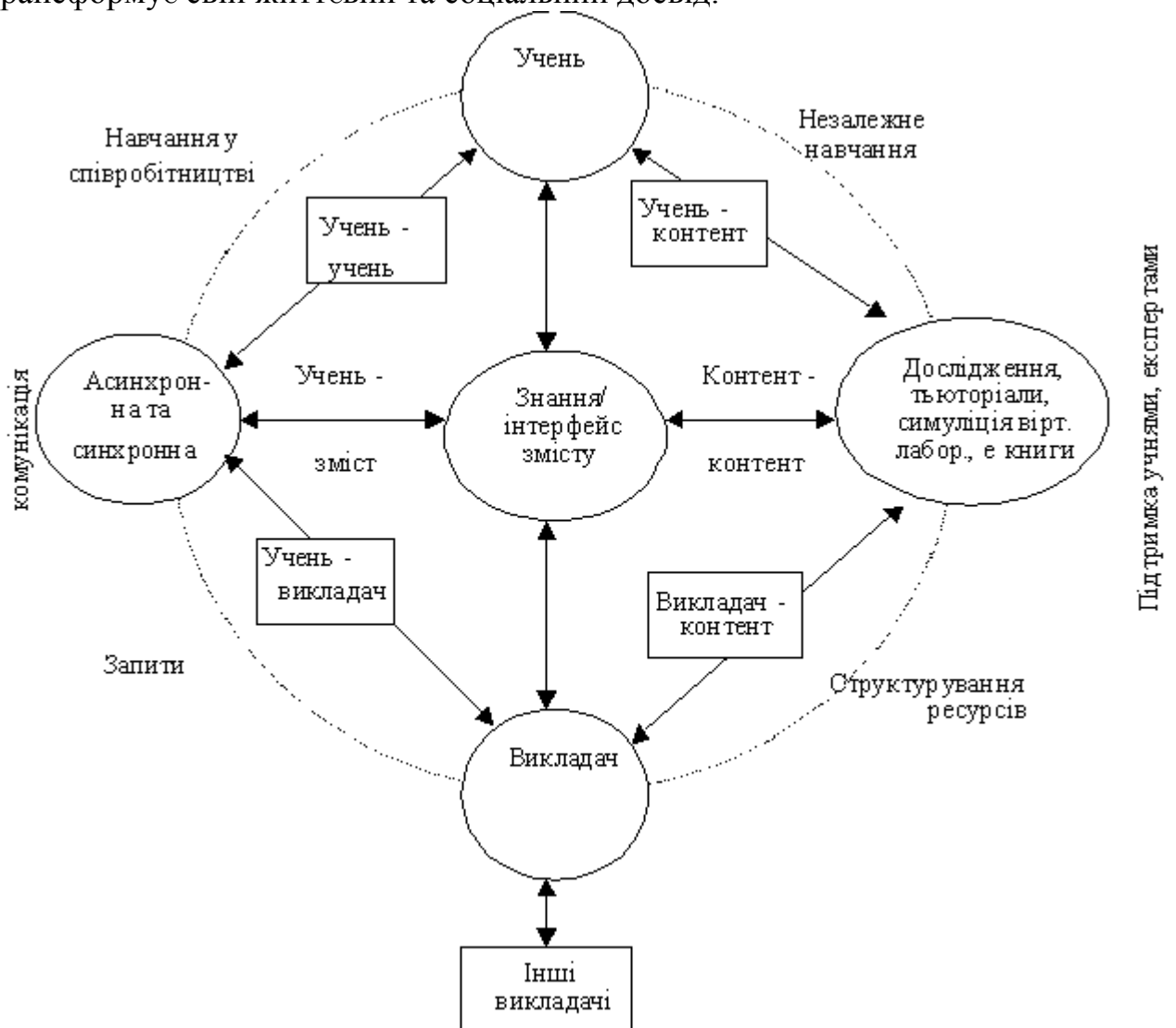
- є категорія тьюторів, що мають фахову або наукову зацікавленість до такої роботи (опанувати новий вид діяльності, отримати експериментальні дані для наукової роботи);
- ефективність та якість роботи вчителя безоплатно й за плату різна, і треба оцінити таку різницю;
- в школі існує проблема мотивації учнів до навчання (не тільки дистанційного), але для дистанційного навчання ця проблема ще гостріше. Тому необхідно вивчити наскільки впливає фактор оплати за дистанційне навчання на мотивацію учнів.

4. Зміст, форми і методи дистанційного навчання учнів.

4.1. Зміст.

Планується використовувати наступну модель дистанційного навчання (рис.1). Вона враховує різні види взаємодії, що має забезпечити дистанційний навчальний процес. Учні можуть взаємодіяти зі змістом, наданим у різних

форматах, тьютором, іншими учнями, інтерфейсом. Така модель сприяє створенню соціального середовища, у якому учень отримує знання та трансформує свій життєвий та соціальний досвід.

Мал. 1.

У літературі згадуються чотири типи взаємодії: учень – зміст, учень – учень, учень – вчитель і учень – інтерфейс. Перші три форми взаємодії можуть бути присутніми як у традиційному навчанні в класі, так і у Web-курсах. Останній тип взаємодії «учень – інтерфейс» може бути присутнім чи цілком відсутнім у традиційних курсах, у всякому разі, вчителям не обов'язково обмірковувати чи планувати цю взаємодію. Проте в дистанційному курсі взаємодія «учень - інтерфейс» може мати величезний вплив на опрацювання учнями змісту, отже вчителі повинні звернути увагу і продумати вплив Web-технологій на навчання.

4.2. Форми.

В рамках дистанційної форми навчання можемо виділити наступні модифікації, які потребують відповідної апробації:

- Дистанційна форма навчання. Учень індивідуально записується на курс та навчається дистанційно за методикою відповідного навчального центру.
- Дистанційно-очна форма навчання. Учень вивчає предмет у школі та має можливість додатково вивчати його дистанційно. Дистанційний вчитель може бути іншим, або цю роль виконує шкільний учитель. Дистанційні матеріали органічно включаються в традиційний навчальний процес.
- Класно-дистанційна форма. Учні одного класу однієї школи вивчають предмет у дистанційній формі. Вони мають можливість спілкуватись зі своїм вчителем. Кількість очних уроків зменшується, та вони перетворюються на очні консультації. У якості тьютора виступає вчитель даної школи.
- Дистанційна форма з учителем – куратором. Учні навчаються дистанційно-тьютор з іншої школи. Шкільний вчитель з предмету дистанційного навчання виконує функції консультанта на місці (роз'яснює учням деталі дистанційного навчання та складний матеріал з предмету).
- Учні беруть участь в окремих тематичних вебінарах, які обговорюються на очних заняттях. Можливі інші форми навчання з використанням Веб 2.0.

5. Суб'єкти спільної діяльності та цільові групи проекту.

Суб'єктами спільної діяльності з впровадження дистанційної форми навчання у загальноосвітніх навчальних закладах є:

- управління (відділи) освіти і науки обласних, (міських, районних, районних у місті) державних адміністрацій;
- органи місцевого самоврядування та самоорганізації населення, батьківська громада;
- науково-дослідні інститути АПН України, навчальні заклади різних типів та рівнів акредитації, обласні інститути післядипломної педагогічної освіти; дитячі та молодіжні громадські організації, благодійні фонди, соціальні служби для молоді;
- заклади позашкільної освіти, центри роботи з молоддю тощо;
- засоби масової інформації та інші.

У рамках Концепції доцільно виділити такі цільові групи з точки зору специфіки їх участі у проекті :

- учні загальноосвітніх навчальних закладів (основна та старша школи);
- учні з обмеженими можливостями;
- учні, що тимчасово проживають за кордоном;
- учні, що за різних обставин не можуть регулярно відвідувати школу;
- учні, що навчаються екстерном;
- вихованці позашкільних навчальних закладів;
- вчителі, класні керівники, вихователі груп продовженого дня;
- шкільні психологи;
- куратори;
- батьківська громадськість.

6. Управління та функції дистанційного навчання.

Управління проектом здійснює робоча група із залученням консультантів проекту. Склад робочої групи може змінюватись, до неї можуть залучатися найбільш активні учасники проекту (за згодою). Робоча група проводить 3-4 зустрічі протягом року за визначеною поточною тематикою та приймає узгоджені рішення.

Робоча група створює віртуальну мережу розробників та тьюторів для обговорення поточних питань, які виносяться на засідання робочої групи. Поточні та підсумкові результати проекту обговорюються на щорічній конференції та затверджуються плани роботи на наступний рік.

Інформації щодо роботи робочої групи, рішення конференції висвітлюються на головному порталі експерименту та дублюються на сайтах учасників. На всіх сайтах учасників експерименту повинні бути посилання на головний портал та сайти партнерів.

6.1. Організатор(и) проекту:

- об'єкт(и) діяльності - нормативне забезпечення, ресурси, учасники проекту;
- предмет діяльності - організація та управління виконанням проекту;
- форми - планування, укладання угод, залучення ресурсів, залучення загальноосвітніх навчальних закладів, фахівців та учнів, контроль виконання, інформування потенційних учасників проекту, звітування про хід та результати проекту;
- засоби - засоби масової комунікації, Інтернет сайт проекту, Інтернет ресурси учасників проекту, методичні, інформаційні, технічні ресурси учасників та спонсорів проекту;
- методи - участь у науково-практичних освітянських заходах, публікація інформації про проект у наукових виданнях та педагогічній пресі, участь у виставках, розповсюдження інформації через інститути післядипломної педагогічної освіти та управління освіти різних рівнів. Теоретичні методи-операції: аналіз, синтез, порівняння, конкретизація, узагальнення, формалізація, уява, уявний експеримент. Теоретичні методи-дії: дослідницькі підходи; метод аналізу систем знань; моделювання, виявлення і вирішення протиріч; постановка проблем; побудова гіпотез. Емпіричні методи-операції: спостереження; вивчення літератури, документів і результатів діяльності; вимір, опитування (усне та письмове), метод експертних оцінок. Емпіричні методи-дії: відстежування об'єкту, обстеження, моніторинг, вивчення й узагальнення досвіду, дослідна робота, експеримент;
- результат діяльності – проектна документація, виконаний проект, постійно представлені у вільному доступі в Інтернеті україномовні навчальні ресурси дистанційного навчання та дистанційної підтримки традиційної освіти, база експериментальних даних, результати наукового аналізу експериментальних даних, методичний посібник “Організація дистанційного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах”.

6.2. Автори дистанційних ресурсів:

- об'єкт(и) діяльності - дистанційні курси за навчальними програмами, методичні матеріали для використання під час дистанційного навчання. Очні та дистанційні курси для тьюторів та учнів з основ дистанційного навчання;
- предмет діяльності - розроблення авторських курсів, розроблення курсів на базі існуючих, затверджених підручників Міністерством освіти і науки України;
- форми - угода про співпрацю, авторська угода;
- засоби - ІКТзасоби;
- методи – класичні методи створення навчальних текстів, специфічні методи розроблення дистанційних курсів. Теоретичні методи-операції: аналіз, синтез, узагальнення, формалізація, ідеалізація, аналогія, уява, уявний експеримент. Теоретичні методи-дії: метод аналізу систем знань; моделювання, докази; виявлення і вирішення протиріч;
- результат діяльності - очні та дистанційні курси, готові для використання. Дистанційні курси розташовані у відповідних середовищах дистанційного навчання.

6.3. Тьютори, фахівці з дистанційного навчання:

- об'єкт(и) діяльності - учні загальноосвітніх навчальних закладів, абітурієнти вищих навчальних закладів;
- предмет діяльності - навчання учнів загальноосвітнім предметам основної та старшої школи, підготовка абітурієнтів до складання зовнішнього незалежного оцінювання;
- форми – (а) суто дистанційне вивчення обраної теми з предмету (учень дистанційно працює з тьютором), (б) дистанційне вивчення обраної теми з предмету із вчителем-консультантом (учень дистанційно працює з тьютором, а шкільний вчитель з предмету консультує додатково як з питань предмету, так і з питань технології дистанційного навчання), (с) дистанційне вивчення обраної теми з предмету як додаткове до звичайного навчання (учень у школі вивчає предмет, а додатково дистанційно працює з тьютором), (д) дистанційне повторення предмету (теми) для підготовки до складання зовнішнього незалежного оцінювання (суто дистанційне повторення обраної теми з предмету (учень дистанційно працює з тьютором), (е) інші можливі форми використання дистанційних технологій;
- засоби - середовище дистанційного навчання (наприклад moodle), комп'ютери, доступ до Інтернет, дистанційні курси, методичні матеріали для учнів, тьюторів та консультантів;
- методи - теоретичні методи-операції: аналіз, синтез, порівняння, абстрагування, конкретизація, узагальнення, формалізація, індукція, дедукція, ідеалізація, аналогія, моделювання, уява, уявний експеримент.

Теоретичні методи-дії: діалектика; дослідницькі підходи; метод аналізу систем знань; моделювання, докази; дедуктивний (аксіоматичний) метод; індуктивно-дедуктивний метод; виявлення і вирішення протиріч; постановка проблем; побудова гіпотез. Емпіричні методи-операції: спостереження; вивчення літератури, документів і результатів діяльності; вимір, опитування (усне, письмове тощо), метод експертних оцінок. Емпіричні методи-дії: відстежування об'єкту, обстеження, моніторинг, вивчення та узагальнення досвіду, дослідна робота, експеримент;

- результат діяльності - накопичені експериментальні дані про процес та результати дистанційного навчання у різних формах, зміна рівня навченості учнів, доопрацювання дистанційних курсів та методичних матеріалів, накопичення практичного досвіду тьюторами.

6.4. Учні:

- об'єкт – учні;
- предмет діяльності – навченість учнів з певного предмету чи певної теми;
- форми – (а) суто дистанційне вивчення обраної теми з навчального курсу (учень дистанційно працює з тьютором), (б) дистанційне вивчення обраної теми з предмету з вчителем консультантом (учень дистанційно працює з тьютором, а шкільний вчитель з предмету консультує додатково як з питань предмету, так і з питань технології дистанційного навчання), (с) дистанційне вивчення обраної теми з предмету, як додаткове навчання до звичайного (учень у школі вивчає предмет, а додатково дистанційно працює з тьютором), (д) дистанційне повторення предмету (теми) для підготовки до складання ЗНО (чисто дистанційне повторення обраної теми з предмету; учень дистанційно працює з тьютором), (е) інші можливі форми використання дистанційних технологій;
- засоби - середовище дистанційного навчання (наприклад moodle), комп'ютери, доступ до Інтернет, дистанційні курси, методичні матеріали для учнів, тьюторів та консультантів;
- методи - теоретичні методи-операції: аналіз, синтез, порівняння, абстрагування, конкретизація, узагальнення, формалізація, індукція, дедукція, ідеалізація, аналогія, моделювання, уява, уявний експеримент. Теоретичні методи-дії: діалектика; дослідницькі підходи; метод аналізу систем знань; моделювання, докази; дедуктивний (аксіоматичний) метод; індуктивно-дедуктивний метод; виявлення і вирішення протиріч; постановка проблем; побудова гіпотез. Емпіричні методи-операції: спостереження; вивчення літератури, документів і результатів діяльності; вимір, опитування (усний і письмовий), метод експертних оцінок. Емпіричні методи-дії: відстежування об'єкту, обстеження, вивчення і узагальнення досвіду, дослідна робота, експеримент;

- результат діяльності – зміна рівня навченості учня з певного предмету чи теми.

7. Система підготовки кадрів до реалізації дистанційного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах (в рамках проекту).

Система підготовки кадрів включає підготовку тьюторів, методистів, авторів навчальних ресурсів, організаторів дистанційного навчання.

Для кожної категорії планується розробити очні та дистанційні курси та відповідні методичні матеріали. Учасники будуть проходити очне, змішане чи суто дистанційне навчання за відповідним курсом або брати участь у серії вебінарів. Можлива організація такої підготовки на базі обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти (за згодою). Також усі курси будуть доступні у навчально-методичному комплексі «Інститут післядипломної освіти», НТУУ-«КПІ».

8. Шляхи, умови та очікувані результати реалізації Концепції дистанційного навчання учнів.

Реалізація проекту здійснюється шляхом:

- нормативно-правового забезпечення, що регулюється відповідними наказами Міністерства освіти і науки України та обласних управлінь освіти і науки, рішеннями органів місцевого самоврядування;
- розроблення і впровадження (апробація) навчальних програм з дистанційного навчання у загальноосвітніх, професійно-технічних, позашкільних навчальних закладах незалежно від форм власності та відомчого підпорядкування;
- організації та науково-методичного забезпечення діяльності експериментальних навчальних закладів для відпрацювання основних положень Концепції;
- створення серед освітньої громадськості атмосфери сприяння розвитку мережі загальноосвітніх навчальних закладів з дистанційним навчанням;
- активізації зусиль науковців з метою здійснення теоретико-методологічного забезпечення процесу дистанційного навчання учнів на рівні сучасних досягнень науки і практики (розробка та викладання відповідних навчальних курсів, проектування моделей Шкіл дистанційного навчання);
- активного використання засобів масової інформації (зокрема Інтернет) та інших джерел для пропаганди й розповсюдження вітчизняних і зарубіжних новітніх теоретичних розробок, здобутків вчителів-новаторів та вчителів-експериментаторів; забезпечення впровадження сучасних інформаційно-освітніх програм і соціальної реклами з урахуванням особливостей цільових груп;
- висвітлення ходу експерименту у науково-методичному журналі «Комп'ютер у школі та сім'ї»;

- формування економічних основ забезпечення дистанційного навчання, створення належної матеріально-технічної бази у навчальних закладах різних типів та рівнів акредитації.

Ефективна реалізація даної Концепції можлива за умови раціонального використання фінансових, технологічних, інформаційних, матеріальних, інтелектуальних та інших ресурсів держави.

Науковий керівник,
кандидат технічних наук

Ю.М. Богачков